

פרשת בשלח - דבר אל בני ישראל ויסעו!

מחוץ לסדרי הטבע

דור המדבר, כשמו כן הוא דור שחי מחוץ לטבע, במדבר, מקום שבו האדם הנורמלי לא מסוגל לחיות, מקום שבו החיים הם נס, וכך דרכו של דור זה, דור המלומד בניסים, דור שלא מתנהג ופועל על פי הסדר הרגיל. דור זה לא פועל בסדר הרגיל בכל התחומים. בתחום הטבעי, הוא זוכה לניסים על בסיס יום יומי, עמוד ענן ועמוד אש הולכים לפניו, מן יורד מן השמיים, הים נקרע לפניו ומלחמותיו תלויות בהרמת ידי משה רבנו. אולם לא פחות מכך, הדור הזה זוכה לצאת מהסדר הרוחני, הסדר הרגיל הוא סדר השכר והעונש, שבו על פי זכויותיו של אדם הקב"ה משפיע לו חסד וברכה. דור המדבר מנותק מכל זה:

"ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואמר לך בדמך חיי, ואמר לך בדמך חיי, רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים, שדים נכונים ושערך צמח ואת ערם ועריה, ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דדים ואפרש כנפי עליך ואכסה ערותך ואשבע לך ואבוא בברית אתך...ותהיי לי, וארחצך במים ואשטף דמך מעליך ואסכך בשמן..."

הקב"ה רואה את ישראל מתבוססים בדמם, על פי דברי חז"ל הם נמצאים במ"ט שערי טומאה, אך כיוון שהגיע הזמן ובאה שעת הגאולה, הקב"ה גואלם, מרוממם ומזככם.

לפעול עם אל

ודווקא על הרקע הזה בולטת העובדה שגם במצב כזה נדרשים ישראל לפעולה, גם בהתגלות המופלאה של החסד נדרשים ישראל, לעשות משהו.

סדר הגאולה דורש שגם עם ישראל יפעלו, שגם עם ישראל יהיו שותפים, כלשון המדרש:

'קול דודי דופק' על ידי משה. בשעה שאמר: 'ויאמר משה: כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים'. 'פתחי לי' - רבי יסא אמר: אמר הקב"ה לישראל: בני! פתחו לי פתח אחד של תשובה, כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו", שם בתוככי מצרים דורש הקב"ה 'פתחי לי', אתם חייבים לפתוח, להתחיל לפעול, ואז 'לאל גומר עלי'.

ישראל נדרשים לאמונה, לקחת את אלוהי מצרים את השה, לשוחטו ולמרוח דמו על המזוזות, יש דרישה אלוקית מישראל – פעלו, עשו!

הדבר בולט במיוחד בקריעת ים סוף. הקב"ה עושה נס שאין מופלא ממנו, גדול פי חמשה מכל ניסי יציאת מצרים ועדיין נדרשים ישראל להתחיל ולפעול. "ויאמר ה' אל משה" 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו!'".

בגמרא בסוטה מודגש הדבר יותר:

"...זה אומר אין אני יורד תחילה לים, וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה...באותה שעה היה משה מאריך בתפלה, אמר לו הקב"ה ידידי טובעים בים ואתה מאריך בתפלה לפני, אמר לפניו: ריבונו של עולם, ומה בידי לעשות? אמר לו: 'דבר אל בני ישראל ויסעו, ואתה הרם את מטך ונטה את ירך וגו', לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל..."

צריך את הנחשון שיקפוץ ואם לא אי אפשר להתקדם.

אמונה משולשת

עוד דבר למדנו מכאן, הנחשון הוא יחיד, הציבור לא רוצה ללכת, הוא סקפטי, הוא חסר אמונה, אין בו אומץ ותעוזה, והנה מגיע היחיד שמובן לסכן את עצמו, ולקפוץ – והוא פותח את הפתח ומתחיל את המהלך, ואז הקב"ה מסייע. מסדרה של הגמרא, עולה דבר נורא. נחשון קופץ, עוד לפני הציווי המפורש "דבר אל בני ישראל ויסעו", בשעה זו הוא נתון בסכנה עצומה, אם הציבור לא ילכו אחריו הוא יטבע!, המסתער הראשון תלוי בכך שכולם יקומו אחריו להסתערות, הוא חייב לרוץ, אם יסתכל אחורה וודאי יכשל, הוא קם ורץ, ומסכן את עצמו מתוך אמון אדיר שאחריו יקומו ויסתערו!

הקב"ה אומר למשה רבנו 'ידידי טובעים בים', הראשונים הנחשונים, שכבר קפצו טובעים! וכעת כדי שלא יטבעו נדרש העם ללכת אחריהם.

גם לנו בזמן הזה יש לנו אמון בעם, אנו משתדלים להיות נחשונים, בהתיישבות, בתורה ובכל מקום. הגאולה מתחילה מיחידים שמוכנים למסור את נפשם, בלי להסתכל כל רגע אחורה, מתוך אמונה בה' ובישראל.

כך בגאולת הכלל, וכך בגאולת כל יחיד, תתחיל לפעול, תפתח פתח, זה' יעזור, הוא ושליחיו, 'עזוב תעזוב עימו', מי שעוזר לעצמו – הקב"ה, הוריו, רבניו, חבריו וידידיו יעזרו לו.

הנחשון נדרש בעצם לאמונה משולשת, אמונה בקב"ה שהוא יתחיל, ייקח סיכון והקב"ה יעזור לו לסיים את המהלך, אמונה בכך שלעם ישראל מגיעה גאולה, שעם ישראל זכאי לעזרה האלוקית אמונה שעם ישראל יבוא אחריו, כי אם הוא יסתער לבד וכל השאר ישכבו מאחורי המחסות אין לו סיכוי!

יהי רצון, שנפתח בנו נחשונות ואמונה, פעולה ואמון, וזכה לגאולה כללית ופרטית בקרוב.